

מר אמיר אלשטיין

יו"ר הוועד המנהל

מר יוחנן פלסנר

נשיא

מר ברנרד מרכוס

יו"ר בינלאומי

פרופ' גרהרד קספר

יו"ר המועצה הבינלאומית

ד"ר ג'ורג' שולץ

יו"ר של כבוד

הנדון: הצעת חוק התרבות והאמנות (תיקון מס' 2), התשע"ט – 2018

– לקראת קריאה שניה ושלישית

בשבוע הבא, אמורה לעלות לקריאה שניה ושלישית, הצעת החוק שבנדון, המכונה הצעת חוק "נאמנות בתרבות". ברצוננו להתריע על פגיעתה הקשה של ההצעה, תוך שאנחנו מפנים לחוות דעתנו שהוכנה בשלב תזכיר החוק והמצורפת בזה. אנו מבקשים להצביע על כך שבתהליך החקיקה לא הוכנסו בהצעת החוק שינויים משמעותיים, ולכן היא נותרה פסולה.

וועדת החינוך והתרבות של הכנסת קיימה מספר דיונים בהצעת החוק, ואפשרה ליוצרים ואנשי רוח כמו גם לנציגי גופים אזרחיים להביע את עמדותיהם. אולם, נוסחה של ההצעה, כפי שאושר על ידי הוועדה, לא שונה מהותית מההצעה המקורית. שני השינויים הקלים שנקבעו בו מקהים אך במעט את עוקץ השליטה הפוליטית המוחלטת של שר התרבות בתהליך שלילת המימון.

ההצעה מותירה בידי שרת התרבות את סמכות ההחלטה באופן בלעדי, ומותירה על כנו את כל ה"עילות", הן אלה המקבילות לעבירות פליליות (כגון הסתה לגזענות ולטרור, וביזוי סמלי המדינה) והן אלה שאינן בגדר עבירות והביטוי על פיהן מותר, כגון "שלילת קיום המדינה כמדינה יהודית ודמוקרטית" והעיסוק ב"בנכבה". אנו מזכירים כי בשינויים הקלים שנעשו אין מענה לקשיים המשפטיים המשמעותיים שהציג היועץ המשפטי לכנסת, ואין הם ממלאים אחר התנאים שהציג כנדרשים על מנת שיהיה מדובר בחוק הצולח, לעמדתו, את מבחן החוקתיות.

הצעת החוק המונחת בפניכם שונה מן הסמכויות לפי חוק יסודות התקציב, המכונה "חוק הנכבה", שהוא כשלעצמו הסדר שגוי לעמדתנו, ואין היא בגדר העברה שלהן אל משרד התרבות: באמצעות הצעת החוק מעוגן הסדר המיוחד לתחום התרבות, תחום חשוב, רגיש וחיוני לחופש הביטוי ולדמוקרטיה הישראלית; הסדר זה הופך את שר התרבות לצנזור דה-פקטו, כאשר הוא עתיד להיות הגורם היחיד המחליט בדבר שלילת מימון, מקום שלפי "חוק הנכבה" נדרשים להחלטה שני שרים; הגורמים עימם הוא נועץ

חברי הוועד המנהל

אלוף (מיל') אורנה ברביבאי

מר חן ליכטנשטיין

גב' מול מועלם

מר סלי מרידור

מר אבינועם נאור

עו"ד אבי פישר

מר אביעד פרידמן

ד"ר מיכל צור

מר יוסי קוצ'יק

מר עימאד תלחמי

המועצה הבינלאומית

השופטת רוזלי סילברמן אבליה, קנדה

מר אליוט אברמס, ארה"ב

ד"ר מרטין אינדיק, ארה"ב

גב' אן אפלבוים, ארה"ב

פרופ' ורנון בוגדנוב, בריטניה

השופטת דורית ביניש, ישראל

השופט סטיבן ברייר, ארה"ב

ד"ר אימי גוטמן, ארה"ב

ד"ר ג'וזף ג'וזפה, גרמניה

השופטת דליה דורנר, ישראל

פרופ' רונלד דניאלס, ארה"ב

השגריר צ'ארלס היל, ארה"ב

פרופ' משה הלברטל, ישראל

פרופ' מייל וולצר, ארה"ב

פרופ' רוברט מנוקין, ארה"ב

פרופ' כריסטוף מרקשיס, גרמניה

השופט אברהם סופר, ארה"ב

מר ברט סטפנס, ארה"ב

פרופ' ארווין קוטלר, קנדה

פרופ' יהודה ריינהרץ, ארה"ב

פרופ' גבריאלה שלו, ישראל

השופט מאיר שמגר, ישראל

סגני נשיא

ד"ר ישי ג'סיס, פרס, אסטרטגיה

פרופ' יודיה צ' שטרן, מחקר

פרופ' יובל שני, מחקר

עמיתים בכירים

אלוף (מיל') עמיהי אילון

פרופ' חנוך דגן

פרופ' תמר הרמן

פרופ' מוסטפא כבהא

פרופ' עמיהי כהן

פרופ' יותם מרגלית

פרופ' יובל פלדמן

פרופ' מרדכי קרמניצר

פרופ' גדעון רהט

ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר

פרופ' איתן שיינסקי

מייסד ונשיא לשעבר

ד"ר אריק כרמון

המכון הישראלי לדמוקרטיה

אינם אלא גורמים מייעצים, רובם עובדי משרדו, ממונים על ידו ואף הוועדה הבין-משרדית שנקבעה היא בראשות גורם הממונה על ידו.

יתר-על כן, לשר נתונה סמכות עמומה לקבוע שפעילות "מפרה" היא "מהותית" או "משמעותית"; ובמקרה כזה הוא יהיה רשאי לקבוע את שלילת כל תקציבו של מוסד התרבות המדובר. חרב הסגירה בפועל של מוסד תרבות, על כלל הפעילות שבו, היא איום מתמיד שעלול לרחף מעל הפעילות ולהצמיח את מי שאמורים לעסוק ביצירה וצמיחה. האפקט המצנן של הוראה כזו זועק לשמיים. עמימות המונחים שהוזכרו לעיל הינה בעייתית ביותר, וגם הוצגה ככזו בחוות הדעת של היועץ המשפטי לממשלה ושל היועץ המשפטי לכנסת. למרות זאת, דבר לא נעשה כדי לתקן את הנוסח. הטענה כי חופש הביטוי נותר לכל אלה שכספי הציבור ישללו מהם היא טענה חסרת שחר, כאשר ידועה לכל ההזקקות של תחומי התרבות השונים לתקציב ציבורי, במדינת ישראל כמו גם במדינות העולם האחרות.

אנו קוראים לכם, כבוד יו"ר הכנסת וחברי הכנסת, להימנע מתמיכה בהצעת חוק זו. תמיכה בה תפגע משמעותית בשיח התרבות והחברתי של מדינת ישראל, המחייב מגוון קולות, ותשתיק ביקורת. במקום תרבות חופשית ופורצת דרך, המבטאת חברה המחויבת לחירות האדם, נקבל תרבות מנוונת והססנית, מוכה ונכה, שנמנעת מאתגור של השיח ושל החשיבה, מחשש שיבולע לה. תפקידם של כספי הציבור לשמש תשתית לשיח תרבותי תוסס לטובתה של חברה חזקה שקיים בה שיח עמוק ונוקב. שימוש בהם כדי להשליט תפיסה פוליטית פרטיקולרית הוא פסול בתכלית.

החוק המוצע סותר את ערכיה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ותכליתו פסולה. אנו קוראים לכם להיות נאמנים לתפקידכם ואחראים לכבודו של ספר החוקים שלנו; ועל בסיס הנאמנות והאחריות הזו, למנוע את הפיכת ההצעה לחוק.

בברכה ובכבוד רב,

עו"ד עדנה הראל פישר

ד"ר עמיר פוקס, עו"ד

פרופ' מרדכי קרמניצר